

Vier dames, een heer en een kooivechter

Posted on 11 maart 2023 by Eduard Bomhoff

Vier dames, een heer en een kooivechter (BBB, JA21, SP, PvdD, GL, PvdA) praatten in *Buitenhof* van afgelopen zondag over de verkiezingen van 15 maart. Deze kijker noteerde vier onbehoorlijke uitspraken in vijftig minuten:

1. 'Volgens mij hoort u zelf niet wat u zegt' (over regels voor immigratie)
2. 'Ik kan het bijna niet uit mijn mond krijgen' (over mogelijke beperkingen op immigratie bepleit door een van de anderen)
3. 'Krokodillentranen' (een gesprekspartner is een hypocriete leugenaar wanneer ze medeleven uit met verdronken vluchtelingen)
4. 'U kent hopelijk wel het verschil tussen asielzoekers en vluchtelingen?'

(1) Herinner ik me nog uit mijn drie jaar in de woelige studentenvakbeweging van de jaren zestig. Ik hield meer van de zachtere versie: 'vind je zelf ook niet dat je een beetje overdrijft?' Dat probeerden we wel eens in debat tegen onze opposanten met vest en stropdas bij de corpora, maar ik zou nooit hebben gedacht dat zulke goedkope discussietrucs konden opduiken in de grote mensen politiek.

- (2) Overdreven onzin want de hele wereld worstelt met het probleem.
- (3) Vals, en de (overigens heel bekwame) gespreksleider had moeten eisen dat die beschuldiging werd teruggenomen.
- (4) Neerbuigend.

Dat was dan de scorekaart voor Attje Kuiken (PvdA). Vier schoten onder de gordel, en allemaal tegen Annabel Nanninga (JA21), die hoffelijk bleef, maar jammer genoeg deze keer niet snel genoeg was om Kuiken binnen de lijnen af te serveren.

Niet benijdenswaardig

Ik heb te lang in Azië gewerkt en gewoond om nu te kunnen inschatten wie van de zes politici het meeste heeft bereikt voor haar partij. Mijn eerste reactie als ik – de laatste 19 jaar heel sporadisch – een politieke discussie bekijk blijft altijd dat ik de beroepspolitici niet benijd, wanneer ze op elke vraag een antwoord klaar moeten hebben. ‘Weet u hoe veel arbeidsmigranten hier vorig jaar zijn binnen gekomen?’ ‘Weet u hoe veel minder huizen er vorig jaar zijn gebouwd vergeleken met tien jaar geleden?’ Wij wetenschappers kunnen kiezen waar we ons in specialiseren en worden bij tv-gesprekken uitgenodigd om iets te zeggen binnen onze competentie. De beroepspolitici hebben die luxe niet.

Met alle respect dus voor de partijpolitieke professionals in *Buitenhof* hier wat commentaar op de inhoud. Over de stikstof herinnerde Caroline van der Plas (BBB) er aan dat de voorschriften van de EU gelden voor natuurbehoud, niet voor stikstofcijfers, dat de EU hulp heeft aangeboden, maar dat D66 daar niets van wil weten omdat dan de stikstofwet overbodig zou worden.

Geen open vizier

GL, PvdA en PvdD schuren heel dicht aan tegen D66 en willen daarom niet zoeken naar een beter alternatief. In plaats daarvan hoorden we keer op keer: ‘we weten dat de natuur al dertig jaar achteruit gaat en er verandert niks’ (Klaver, GL) en dat de natuur ‘zo ongelooflijk slecht is’ (Kuiken, die niets kon declameren over die dertig jaar, want haar partij zat de helft van de tijd in de regering). Dat zijn dan hun excuses om geen weg te verbreden, zo min mogelijk te bouwen, de vissers failliet te laten gaan en Pools varkensvlees te prefereren boven vlees van boeren die in Wageningen hebben gestudeerd voor verantwoorde landbouw en veeteelt.

Lastig onderwerp voor politici, milieu en stikstof, wanneer Nederland zo duidelijk internationaal alleen staat en de (theoretische) metingen niet deugen om dat isolement te onderbouwen (zie [De Stikstoffuik](#) van Arnout Jaspers). PvdA en GL staan in een spagaat: ze willen volgens Kuiken 'heel graag samenwerken [met Rutte]', en beloven intussen aan de kijkers dat de stikstofwet nog beter moet, maar dat ze er nu natuurlijk nog niet voor kunnen stemmen omdat de wet nog niet perfect is. Vreemde vorm van oppositie voeren en – net als bij de pensioenwet – geen open vizier naar de kiezers.

Liever geen suikerbieten

Pikant was dat Esther Ouwehand (PvdD) tijdens de discussie toegaf dat haar partij even goed 'Partij voor de vegetariërs' kon heten omdat zij wil dat alle boeren zich richten op akkerbouw en fruit. (Een vraag aan haar: volgens de laatste cijfers wordt nergens in de EU zo'n hoog percentage van het boerenland lelijk gemaakt met suikerbieten als in Nederland – een onnatuurlijk gewas dat is geïmporteerd uit Polen. Suikerriet is sierlijker en helpt mensen in arme landen aan een inkomen. Toch liever suikerbieten dan een traditioneel Hollands landschap?).

Minder consumeren?

Over het tweede onderwerp, de woningbouw, zei Nanninga (JA21) terecht 'dat die boel op slot zit, dat is echt een holistisch verhaal', daarmee bedoelend dat boeren, vissers, bouwers en woningzoekenden allemaal lijden onder de harde lijn van Jetten en Kaag. Later zei ze ook dat we misschien moeten leren om allemaal wat minder te consumeren en zo het milieu en de natuur te ontlasten. Haar probleem wordt dan dat zij tegelijk JA21 als de echte partij van de economische vrijheid contrasteert met de VVD en hoopt op een krachtiger groei in de productiviteit zodat Nederland rijker wordt en dan leraren, verpleegkundigen en zo veel anderen beter kan betalen. Vrijheid en groei zijn sleutelwoorden voor haar partij en dat combineert niet zo evident met 'wat minder consumeren'.

Indiase fysici en Marokkaanse gelukszoekers

Ten slotte ging het over de immigratie. Het sterkste punt kwam van Lilian Marijnissen (SP): er is geen duidelijkheid over arbeidsmigratie. Nederland moet volgens haar snel een consensus zoeken over het wel of niet werven van verpleegkundigen in de Filipijnen en Indonesië, en over het al dan niet ruim baan

maken voor de immigratie van bij voorbeeld hoogopgeleide technici en fysici voor ASML, onze nationale technische trots (nu van Philips niet veel meer over is).

Bij de verpleegkundigen is dat controversieel, omdat we ook zouden kunnen mikken op hogere salarissen en minder uitval uit de zorgsector (de voorkeur van de SP), bij ASML minder zo, maar daar speelt dat Indiase fysici naar de Nederlandse ambassade in Delhi moeten om formulieren in te vullen, terwijl jonge Marokkaanse en Tunesische gelukszoekers gewoon kunnen binnenwandelen in Ter Apel.

Eén journalist tegenover duizend gezinnen

Dat het kabinet steevast weigert om te eisen dat niemand uit Marokko hier enige kans maakt tenzij hij eerst in Rabat bij de ambassade is geweest is bizar. Een duidelijke lijn voor Noord-Afrika betekent misschien dat één oprechte asielzoekende journalist uit Marokko per jaar ten onrechte wordt teruggestuurd, maar geeft duizend Nederlandse gezinnen meer kans op een woning.

De SP praat vanuit haar visie (niet helemaal de mijne, maar dat doet er hier niet toe) duidelijk en dus heel behulpzaam over migratie; PvdA en GL zouden respect winnen wanneer ze meer zouden bijdragen aan de discussie dan de *cheap shots* van Attje Kuiken.

Eduard Bomhoff is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het kabinet Balkenende 1.

Het zijn de **donateurs** die Wynia's Week mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [**HIER**](#). Hartelijk dank!